

Indiener: College van burgemeester en wethouders

Datum: 26 maart 2019

Portefeuillehouder(s): Wethouder De Weger

Portefeuille(s): Energietransitie

Contactpersoon: K. Beek / F. van Zandbrink

Tel.nr.: 8699 / 8935

E-mailadres: beek.k@woerden.nl / zandbrink.f@woerden.nl

Onderwerp:

Startnotitie gemeentelijke warmtevisie en startnotitie afwegingskader grootschalige energieopwekking

---

Samenvatting:

Vanuit het concept-Klimaatakkoord krijgen gemeenten de regie bij de wijkgerichte aanpak en stellen zij uiterlijk eind 2021 met betrokkenheid van stakeholders een warmtevisie op, waarin het tijdpad waarop wijken van het aardgas gaan wordt vastgelegd. Vanuit de landelijke ontwikkelingen komt ook een opgave voor de productie van hernieuwbare energie op Woerden af, waarbij gevraagd wordt om keuzes te baseren op lokale belangenafweging en lokaal draagvlak. Dit is geen vrijblijvend proces.

Het college heeft de raad toegezegd om met een startnotitie voor het afwegingskader grootschalige energieopwekking en gemeentelijke warmtevisie te komen ([T-411](#)). In de bijlagen van dit raadsvoorstel zijn deze startnotities opgenomen. Deze startnotities bevatten procesafspraken voor het opstellen van de gemeentelijke warmtevisie en het afwegingskader grootschalige energieopwekking. Ze bieden tevens duidelijkheid aan de raad over haar rol en over de momenten waarop de raad om besluitvorming gevraagd zal worden. Uitgangspunt bij beide startnotities is dat de raad de eindproducten vaststelt. Het college heeft in november 2018 besloten dat er geen vergunningaanvragen voor grootschalige energieopwekking in behandeling worden genomen tot het afwegingskader door de raad is vastgesteld. De warmtevisie en het afwegingskader geven invulling aan het [Actieplan \(17.008011\) CO2-neutraal 2030](#) dat in 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Gevraagd besluit:

De raad besluit:

1. De startnotitie gemeentelijke warmtevisie vast te stellen.
2. De startnotitie afwegingskader grootschalige energieopwekking vast te stellen.

Inleiding

Waarom wordt dit voorstel nu voorgelegd?

De gemeenteraad van Woerden heeft in 2017 het [Actieplan \(17.008011\) CO2-neutraal 2030](#) vastgesteld. Vanuit landelijke ontwikkelingen, het concept Klimaatakkoord, komt de opgave op Woerden af om met betrokkenheid van stakeholders uiterlijk eind 2021 een transitievisie warmte (warmtevisie) te hebben, waarin het tijdpad waarop wijken van het aardgas gaan wordt vastgelegd. Tevens is in het concept Klimaatakkoord de opgave voor hernieuwbare energie opgenomen, waarbij gevraagd wordt om keuzes te baseren op lokale belangenafweging en lokaal draagvlak. Woerden neemt het heft in eigen handen door een eigen lokaal afwegingskader te ontwikkelen.

Op 13 december 2018 is de raad bijeen gekomen om input mee te geven voor processen om te komen tot een afwegingskader grootschalige energieopwekking en een warmtevisie. Er is

afgesproken twee startnotities hiervoor ter besluitvorming naar de raad te sturen. Dit betreft de startnotitie gemeentelijke warmtevisie Woerden en de startnotitie grootschalige energieopwekking.

De warmtetransformatie van wijken en kernen heeft grote impact. De transitie naar alternatieve warmtevoorziening komt letterlijk bij de mensen thuis. Het raakt mensen in hun leefomgeving en mensen zijn bezorgd dat zij straks opgescheept worden met onhandige of slecht werkende systemen. Van belang is dus om hen goed te betrekken. De participatie van betrokkenen bij het maken van een keuze is onontbeerlijk. De startnotitie warmtevisie beschrijft de wijze waarop de samenleving betrokken wordt en welke rol de raad krijgt. In het proces om te komen tot een Gemeentelijke Warmtevisie worden alle warmtealternatieven die gebaseerd zijn op bewezen technieken meegenomen. Daar waar kansen liggen, zullen innovatieve alternatieven nadrukkelijk worden meegenomen (LTA-M-08) en kunnen deze in de vervolgfase, een warmteplan per wijk, worden onderzocht. De warmteplannen per wijk maken geen deel uit van de startnotitie warmtevisie Woerden.

De totstandkoming van een afwegingskader voor grootschalige energieopwekking in het buitengebied van Woerden vergt een zorgvuldig proces met de samenleving en de raad. In het coalitieakkoord is aangekondigd dat hiervoor een afwegingskader ontwikkeld zal worden. In november heeft het college besloten geen vergunningen te verlenen voor grootschalige energieopwekkingsprojecten totdat de raad dit afwegingskader heeft vastgesteld. In bijlage 19.004513 vindt u de startnotitie grootschalige energieopwekking. Deze startnotitie beschrijft de wijze waarop de samenleving betrokken wordt en welke rol de raad krijgt.

Samenhang met nationaal en regionaal klimaatbeleid

Veel nationale afspraken uit het concept Klimaatakkoord worden in de Regionale Energie Strategie in de praktijk gebracht: voor de opwekking van duurzame elektriciteit (42 TWh, waarvan 35 TWh grootschalig en 7 TWh kleine zonnestroominstallaties), de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energie-infrastructuur. In het concept Klimaatakkoord staat verwoord, dat gemeenten de regie krijgen bij de wijkgerichte aanpak. Gemeenten maken met betrokkenheid van stakeholders uiterlijk eind 2021 een transitievisie warmte (warmtevisie), waarin het tijdspad waarop wijken van het aardgas gaan wordt vastgelegd. Voor wijken waarvan de transitie voor 2030 is gepland, maken gemeenten de alternatieve warmtevoorziening bekend in het warmteplan voor betreffende wijk. Dit warmteplan biedt tevens inzicht in de maatschappelijke kosten en baten en de integrale kosten voor de eindverbruikers. Deze warmteplannen per wijk maken geen onderdeel uit van de startnotitie warmtevisie. De warmtevisie wordt vormgegeven als onderdeel van de gemeentelijke omgevingsvisie en daarmee samenhangende uitvoeringsprogramma's en omgevingsplannen. De gemeente besluit wanneer welke wijk van het aardgas afgaat. Daarnaast wordt de in de Energiewet opgenomen dat op basis van dit besluit de gemeente vaststelt vanaf welke datum een wijk geen gebruik meer kan maken van het gasnet, en de gasaansluitplicht komt te vervallen.

Ten aanzien van de opwekking van duurzame elektriciteit wordt binnen de regio U16 gewerkt aan een Regionale Energie Strategie (zie 19R.00179). Maatregelen die hieruit voortkomen moeten voor 2025 zijn vergund, zodat deze voor 2030 kunnen zijn gerealiseerd. In het coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat een afwegingskader voor grootschalige energieopwekking wordt vastgesteld, waarmee initiatieven op het gebied van grootschalige energieopwekking kunnen worden beoordeeld.

In bijlage 19.004511 vindt u een globaal stappenplan dat inzicht biedt in de samenhang tussen de regionale energie strategie, de gemeentelijke warmtevisie en het afwegingskader grootschalige energieopwekking. Tevens staan hierin de belangrijkste stappen die de komende periode doorlopen worden met een indicatieve inschatting van het moment waarop de raad over de uitkomsten van deze stappen wordt geïnformeerd of ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Participatieproces

Hoe is dit voorstel tot stand gekomen

De startnotities zijn tot stand gekomen in samenspraak met de samenleving en de raad. In augustus en september 2018 zijn 3 werksessies georganiseerd binnen de gemeente en 2 werksessies met o.a. Duurzaam Woerden, Actiecomité Laat Woerden niet Zakken, waarbij ook vertegenwoordigers van bewonersorganisaties en ondernemersorganisaties op persoonlijke titel hun kennis en ervaring

hebben ingebracht en met Natuur en Milieufederatie Utrecht, provincie Utrecht, het Waterschap, de commissie Ruimtelijke kwaliteit en Erfgoed, Stedin, GroenWest en buurgemeenten. Tevens is de ervaring vanuit de verkenning van het Schilderskwartier naar een gasvrije wijk meegenomen.

Op 13 december 2018 is de raad bijeen gekomen om vooraf input mee te geven voor het proces om het komen tot een afwegingskader grootschalige energieopwekking en proces voor het ontwikkelen van een gemeentelijke warmtevisie.

Samenwerking met andere gemeenten

Het afwegingskader grootschalige energieopwekking wordt afgestemd met omliggende gemeenten, ook als deze samenwerken in een andere regio voor de regionale energiestrategie. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van kennis die omliggende gemeenten is opgedaan. De hoeveelheid duurzame elektriciteit die in Woerden minimaal moet worden opgewekt is afhankelijk van het definitieve bod van de RES-U16 aan het rijk en van de afspraken over de verdeling van dit bod over de regio.

Wat willen we bereiken?

Met het vaststellen van de startnotitie warmtevisie Woerden en de startnotitie grootschalige energieopwekking beogen we:

- Inzicht te geven in de stappen om te komen tot een technisch onderbouwde en door de samenleving gedragen warmtevisie.
- Helderheid te scheppen voor de raad over het proces: Wanneer gaat het over welke onderwerpen? Wanneer neemt de raad een besluit? Waarover gaat dat besluit? En hoe kan de raad tijdens het proces bijsturen?
- Helderheid te bieden aan bij bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over het proces. Wanneer kunnen zij een bijdrage leveren? Over welke onderwerpen kunnen zij dat doen? En wat gebeurt er uiteindelijk met hun bijdragen?

Wat gaan we daarvoor doen?

De warmtevisie zal ten minste de volgende elementen bevatten:

- **Warmtealternatieven** per wijk (buurt, dorp en bedrijventerrein) met daarin een overzicht van bestaande en potentieel relevante alternatieve warmtebronnen;
- **Fasering** volgorde en het tempo in aanpak;
- **Participatie** van relevante stakeholders, met name bewoners en ondernemers, maar ook organisaties als het netwerkbedrijf (Stedin), woningcoöperatie (GroenWest) en andere (woning-) beheerders. De rolverdeling en spelregels voor samenwerking worden hierin meegenomen;
- **Communicatie** naar de samenleving.

Het afwegingskader grootschalige opwek zal ten minste de volgende elementen bevatten:

- **Ruimtelijke aspecten**, zoals ecologie en cultuurhistorische waarden;
- **Eisen aan en wensen voor projecten**, zoals maximale omvang van een project, communicatie naar de samenleving en omgang van een project met de omgeving;

Argumenten

1.1 Terugdringen van CO2 in de bebouwde omgeving

In de visie staat hoe we, in de tijd, van aardgas overschakelen naar duurzame warmte.

1.2 Invulling geven aan de regierol die de gemeente krijgt vanuit het Klimaatakkoord en het IBP voor het opstellen van een warmtevisie.

De regierol voor de gemeente in de energietransitie is groot, zowel op proces, de uitvoering en het creëren van draagvlak bij bewoners. De gemeente, zo is verwoord in het Klimaatakkoord, stuurt het proces en de organisatie aan van de warmtevisie.

1.3 Inzicht geven in het proces om te komen tot een warmtevisie

Het proces maakt inzichtelijk op welke momenten de samenleving wordt betrokken en de raad een rol krijgt.

2.1 Doelstelling in coalitieakkoord: ontwikkelen van een afwegingskader voor grootschalige opwek

Er is een gedragen kader nodig om grootschalige opwek mogelijk te maken

2.2 Inzicht geven in het proces om te komen tot een afwegingskader

Het proces maakt inzichtelijk op welke momenten de samenleving wordt betrokken en de raad een rol krijgt

2.3 Initiatiefnemers Inzicht geven in het moment waarop het aandragen van plannen zin heeft

De gemeente wordt wekelijks benaderd door partijen die energieprojecten willen realiseren binnen de gemeente. De startnotitie maakt duidelijk welke stappen doorlopen worden voordat de raad gevraagd wordt om het afwegingskader vast te stellen.

Kanttekeningen, risico's en alternatieven

1.1 Participatie bij het opstellen van de warmtevisie is geen garantie voor draagvlak

We kunnen niet iedereen uit de samenleving betrekken in de totstandkoming van de warmtevisie. In vroeg stadium wordt om deze reden een stakeholderanalyse gemaakt en vervolgens zoveel mogelijk samengewerkt met belangengroepen die een afspiegeling zijn van alle stakeholders.

1.2 Iedereen moet mee kunnen doen

Om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan investeren en profiteren moeten er financiële oplossingen komen. Dit wordt vanuit de gemeente op nationaal en regionaal niveau aangegeven en lokaal wordt aan financieringsconstructies gewerkt (buiten de scope van de warmtevisie).

1.3 Algemene onduidelijkheden en onzekerheden rondom de energie- en warmtetransitie

Het informeren van de samenleving en een stevige communicatiestrategie is noodzakelijk.

1.4 De energietransitie is aan sterk aan verandering onderhevig

De veranderende nationale en regionale context is kader stellend voor de lokale opgaaf en mogelijkheden. We anticiperen hier zoveel mogelijk op in vroeg stadium en zullen dat gedurende de gehele periode blijven doen. Via het kennis- en leerprogramma en het Nationaal Expertisecentrum Warmte worden de innovaties op de voet gevolgd.

1.5 Sterk participatietraject is nodig

Voor de ontwikkeling van de warmtevisie met een sterk participatietraject is extra investering nodig. Deze beschouwen we als investering in 1) participatie en draagvlak, 2) kans om lokale oplossingen/ Business Modellen te ontwikkelen en 3) om te leren welke randvoorwaarden en emoties spelen, nu en in de toekomst.

1.6 De warmtetransformatie van huizen heeft grote impact en komt letterlijk bij de mensen thuis

De transitie naar alternatieve warmtevoorziening komt letterlijk bij de mensen thuis. Het raakt mensen in hun leefomgeving en mensen zijn bezorgd dat zij straks opgescheept worden met onhandige of slecht werkende systemen. Van belang is dus om hen goed te betrekken.

2.1 Algemene onduidelijkheden en onzekerheden rondom de energietransitie

Het informeren van de samenleving en een stevige communicatiestrategie zijn noodzakelijk.

2.2 De energietransitie is sterk aan verandering onderhevig

De veranderende nationale en regionale context is kader stellend voor de lokale opgaaf en mogelijkheden. We anticiperen hier zoveel mogelijk op in vroeg stadium en zullen dat gedurende de gehele periode blijven doen. We doen dit door periodieke herziening van het afwegingskader en door afstemming met de regio RES-U16 en omliggende gemeenten.

2.3 Participatie bij het opstellen van het afwegingskader grootschalige energieopwekking is geen garantie voor draagvlak

We kunnen niet iedereen uit de samenleving betrekken in de totstandkoming van het afwegingskader grootschalige energieopwekking. In vroeg stadium wordt om deze reden een stakeholderanalyse gemaakt en wordt zoveel mogelijk samengewerkt met belangengroepen die een afspiegeling zijn van alle stakeholders.

2.4 Iedereen moet mee kunnen doen

Voor het draagvlak is het belangrijk om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan investeren en

profiteren van energieprojecten. In het concept klimaatakkoord wordt uitgegaan van gemiddeld 50% lokale eigendom en zeggenschap. Om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen zullen ook oplossingen voor minder draagkrachtige bewoners nodig zijn.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

De incidentele kosten voor het proces om te komen tot een gemeentelijke warmtevisie en voor het proces om te komen tot een afwegingskader grootschalige energieopwekking zijn opgenomen in de begroting van 2019 als onderdeel van de begrotingspost energietransitie. Eventuele incidentele kosten om deze processen in 2020 verder te doorlopen worden opgenomen in de begroting van 2020.

Wanneer uit het proces om te komen tot een gemeentelijke warmtevisie of het proces om te komen tot een afwegingskader grootschalige energieopwekking komt dat er middelen nodig zijn dan wordt de raad hierover geïnformeerd voordat de gemeentelijke warmtevisie of het afwegingskader grootschalige energieopwekking wordt vastgesteld door de raad.

Communicatie

Participatie wordt opgepakt met alle stakeholders. Een stakeholderanalyse maakt deel uit van beide processen om te komen tot een participatieplan. Het participatie- en inspraakproces wordt vormgegeven volgens de participatie- en inspraakverordening van Woerden.

De gemeente zal een persbericht uitbrengen over dit raadsvoorstel, waarin aandacht wordt gegeven aan de startnotitie gemeentelijke warmtevisie en de startnotitie afwegingskader grootschalige energieopwekking.

Vervolgproces

Nadat de raad de startnotities heeft vastgesteld worden de werkzaamheden gestart en uitgevoerd zoals verwoord in de startnotities. In de periode van de totstandkoming van de warmtevisie en het afwegingskader wordt de raad geïnformeerd of om instemming voor vervolg gevraagd.

Warmtevisie

1. Vaststellen startnotitie	Mei 2019
2. Informeren over analyse en inventarisatie gebouwen en energie	Maart 2020
3. Vaststellen uitgangspunten warmtevisie	Maart 2020
4. Informeren over uitgangspunten participatie warmtevisie	Maart 2020
5. Informeren over zoekrichtingen warmte-alternatieven	Eind 2020
6. Vaststellen beoordelingscriteria fasering	Eind 2020
7. Vaststellen warmtevisie	Zomer 2021

Afwegingskader grootschalige energieopwekking

1. Vaststellen startnotitie	Mei 2019
2. Informeren over analyse stakeholders	Sept 2019
3. Bespreken dilemma's o.b.v. technische bandbreedte bod	Sept 2019
4. Vaststellen uit te werken eisen en wensen aan energieprojecten	Sept 2019
5. Vaststellen afwegingskader met zienswijze procedure	Sept 2020

Bevoegdheid raad:

De resultaten van de gemeentelijke warmtevisie en van het afwegingskader grootschalige energietransitie zullen neerslaan in de omgevingsvisie en de omgevingsplannen. Op basis van artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening is de raad bevoegd om deze vast te stellen.

Bijlagen:

- Startnotitie gemeentelijke warmtevisie geregistreerd onder corsa nummer: 19.004512

- Startnotitie afwegingskader grootschalige energieopwekking geregistreerd onder corsa nummer: 19.004513
- Raadsbesluit vaststellen startnotitie gemeentelijke warmtevisie (18R.00159)
- Raadsbesluit vaststellen startnotitie afwegingskader grootschalige energieopwekking (18R.00160)
- Stappenplan energietransitie op hoofdlijnen, versie 22 maart 2019 (19.006354)

De indiener: College van burgemeester en wethouders

De secretaris

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Startnotitie

Warmtevisie Woerden

Beleidsproduct: Warmtevisie Woerden

Ambtelijk opdrachtgever : Floris Bots

*Bestuurlijk opdrachtgever : het college van B&W, vertegenwoordigd door
Tymon de Weger, wethouder Energie*

Programmaleider Energietransitie: F. van Zandbrink

Inhoud:

1. Aanleiding en huidige situatie
2. Gewenste situatie en urgentie
3. Beleidsopdracht
4. Draagvlak en risico's
5. Fasering en aanpak
6. Organisatie
7. Kosten, baten en dekking
8. Vervolgstappen

Deze startnotitie is goedgekeurd door:

Ambtelijk opdrachtgever:

Bestuurlijk opdrachtgever:

Programmaleider:

F. Bots
4 maart 2019

T. de Weger
11 maart 2019

F. van Zandbrink
3 maart 2019

1. Aanleiding en huidige situatie

De gemeenteraad van Woerden heeft op 30 oktober 2014 de motie 'Duurzaam met een doel' aangenomen waarin de stevige ambitie is verwoord om in 2030 CO₂-neutraal te zijn. Om dit doel te bereiken zet de gemeentelijke organisatie samen met ondernemers en burgers belangrijke stappen. Woerden ziet de energietransitie om CO₂-neutraal te worden als een kans die samen moet worden opgepakt. De motie is uitgewerkt in het [Actieplan \(17.008011\) inzake CO₂-neutraal 2030](#), dat in 2017 door de raad is vastgesteld. De ambitie om in 2030 CO₂ neutraal te zijn is tevens opgenomen in het [coalitieakkoord 2018-2022](#).

Op 13 december 2018 is de raad bijeen gekomen om input mee te geven om het komen tot een warmtevisie Woerden en een afwegingskader grootschalige energieopwekking. Er is afgesproken twee startnotities hiervoor ter besluitvorming naar de raad te sturen. Dit document betreft de startnotitie warmtevisie Woerden¹ met daarin een stappenplan. De startnotitie voor het afwegingskader voor grootschalige energie opwek wordt separaat behandeld.

De warmtetransformatie van wijken en kernen heeft grote impact. De transitie naar alternatieve warmtevoorziening komt letterlijk bij de mensen thuis. Het raakt mensen in hun leefomgeving en mensen zijn bezorgd dat zij straks opgescheept worden met onhandige of slecht werkende systemen. Van belang is dus om hen goed te betrekken. De participatie van betrokkenen bij het maken van een keuze is onontbeerlijk. De startnotitie warmtevisie Woerden beschrijft de stappen om te komen tot een warmtevisie, de wijze waarop de samenleving betrokken wordt en welke rol de raad krijgt.

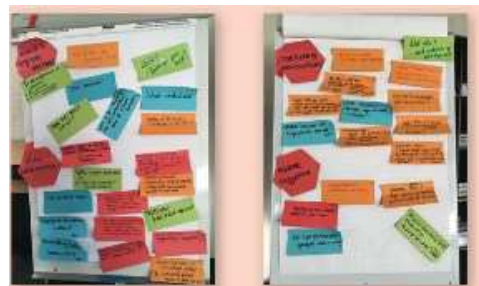
Vanuit landelijke ontwikkelingen komt vanuit het concept Klimaatakkoord de opgave op Woerden af om met betrokkenheid van stakeholders uiterlijk eind 2021 een transitievisie warmte (warmtevisie) te hebben, waarin het tijdspad waarop wijken van het aardgas gaan wordt vastgelegd.

In deze startnotitie is de input meegenomen die is meegegeven vanuit de samenleving. In aug- sept 2018 zijn 3 werksessies georganiseerd binnen de gemeentelijke organisatie en 2 werksessies gehouden met o.a. Duurzaam Woerden, Actiecomité Laat Woerden niet Zakken, waarbij ook betrokkenen van wijkplatform en ondernemersorganisaties op persoonlijke titel hun kennis en ervaring hebben ingebracht en met Natuur en Milieufederatie Utrecht, provincie Utrecht, het Waterschap, de commissie Ruimtelijke kwaliteit en Erfgoed, Stedin, GroenWest en buurgemeenten. Tevens is de ervaring vanuit de verkenning van het Schilderskwartier naar een aardgasvrije wijk meegenomen.

Inleiding

Woerden gaat de komende jaren daadkrachtig en participatief aan de slag om in 2030 een CO₂-neutrale gemeente te zijn.

- Onder leiding van een nieuw college is Woerden daadkrachtig en met visie op weg een CO₂ neutrale gemeente te worden. Daarbij is de mens de maat der dingen en streeft het college naar vertrouwen en wederkerigheid.
- De Woerdense aanpak kenmerkt zich door de nadruk op participatie. Vertrouwen en betrokkenheid van iedereen is nodig om de energie/warmtetransitie een succes te maken. Daarbij wil de gemeente wederkerig samenwerken met bewoners en ondernemers met de intentie langdurige en goede relaties op te bouwen.
- De transitie naar hernieuwbare energieopwekking wordt zichtbaar in de leefomgeving. Het is dus van belang dat het proces om bewoners en ondernemers te betrekken heel zorgvuldig plaatsvinden.

¹ in de beschrijving van de 18R.00748 veelal warmteplan genoemd

Genoemde beleidsstukken

[Actieplan \(17.008011\) inzake CO2-neutraal 2030](#)

[Coalitieakkoord 2018-2022 - Duurzaam en daadkrachtig midden in de samenleving](#)

Raadsinformatiebrief: [18r.00748 rib Energietransitie](#)

De warmtevisie heeft raakvlakken met verschillende beleidsterreinen, zoals het huidige ruimtelijk beleid en de woonvisie. Met deze en andere beleidsterreinen, zal tijdens het proces continue kruisbestuiving plaatsvinden.

Het nationale concept Klimaatakkoord stelt dat elke gemeente uiterlijk eind 2021 een transitievisie warmte (warmtevisie) heeft, waarin het tijdpad waarop wijken van het aardgas gaan wordt vastgelegd.

Medio 2019 wordt naar alle waarschijnlijkheid de nationale Omgevingsvisie 2019 vastgesteld in de Tweede Kamer die naar verwachting uitspraken gaat doen over de ruimtelijke planning met betrekking tot de energietransitie.

Het proces om te komen tot de warmtevisie is in lijn met de aanpak die wordt nagestreefd in de omgevingswet en de warmtevisie zal later verankerd worden in de Woerdense omgevingsagenda die momenteel in ontwikkeling is en de omgevingsvisie die in 2021 afgerond zal worden.

2. Gewenste situatie en urgentie

Het nationale concept Klimaatakkoord stelt dat alle gemeenten in Nederland in 2021 een warmtevisie moeten hebben waarin inzichtelijk wordt gemaakt wat het alternatief is voor aardgas voor de gehele gemeente, dus alle wijken, dorpen, bedrijventerreinen en buitengebied. Geschat wordt dat de ontwikkeling van de warmtevisie ca 2 jaar in beslag zal nemen.

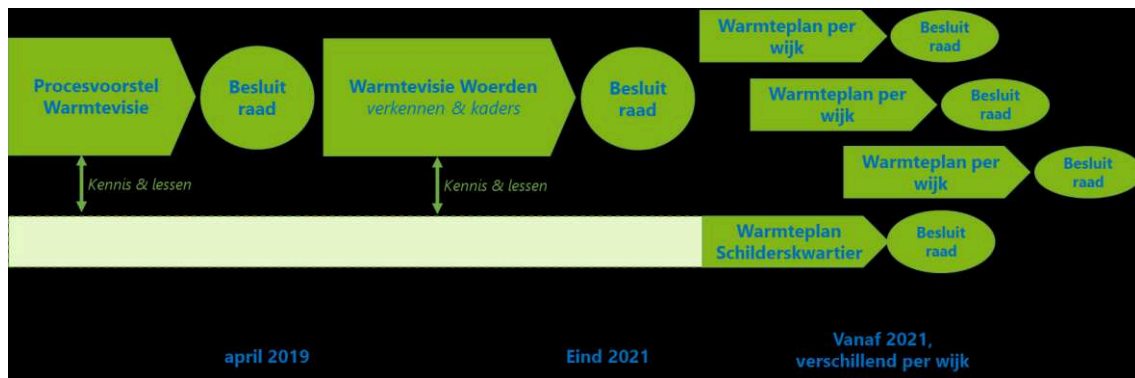
2.1 De warmtevisie

Een warmtevisie is een overkoepelend transitieplan voor warmte dat zal beschrijven hoe Woerden de overgang naar CO2 neutrale warmtevoorziening wil vormgeven. Het is een visie op de opgave in de gemeente en gaat in op kansen, prioriteiten, afwegingen en criteria die gezamenlijk belangrijk gevonden worden. Het geeft inzicht in de gedeelde wensen, keuzes en afwegingen en manieren om de transitie betaalbaar te houden voor iedereen. De warmtevisie geeft tevens aan in welke volgorde en tempo wijken, buurten, dorpen en bedrijventerreinen van het aardgas af gaan. Het beschrijft ook de benodigde rollen en mogelijke samenwerkingen in de gemeente en in de regio.

De warmtevisie zal ten minste de volgende elementen gaan bevatten:

- **Warmtealternatieven** per wijk (buurt, dorp en bedrijventerrein) met daarin een overzicht van bestaande en potentiële relevante alternatieven warmtebronnen;
- **Fasering** volgorde en het tempo in aanpak;
- **Participatie** van relevante stakeholders, met name bewoners en ondernemers, maar ook organisaties als het netwerkbedrijf (Stedin), woningcoöperaties (GroenWest) en andere (woning-) beheerders. De rolverdeling en spelregels voor samenwerking worden hierin meegenomen;
- **Communicatie** naar de samenleving.

De warmtevisie is na goedkeuring door de raad in 2021 de basis voor verdere uitwerkingen van warmteplannen per wijk waarin per wijk zal worden beschreven hoe de gebouwde omgeving kan overstappen op duurzame warmte. Deze warmteplannen zijn geen onderdeel van deze startnotitie.

Figuur 1, tijdslijn warmtevisie en warmteplannen

2.2 Doel startnotitie warmtevisie Woerden

De startnotitie warmtevisie Woerden geeft inzicht in de stappen waarmee we, samen met de samenleving en de gemeenteraad, een warmtevisie gaan formuleren. De belangrijkste doelen van deze startnotitie zijn:

- Inzicht in de stappen om te komen tot een technisch onderbouwde en door de samenleving gedragen warmtevisie.
- Helderheid voor de raad over het proces: Wanneer gaat het over welke onderwerpen? Wanneer neemt de raad een besluit? Waarover gaat dat besluit? En hoe kan de raad tijdens het proces bijsturen?
- Helderheid voor bij bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over het proces. Wanneer kunnen zij een bijdrage leveren? Over welke onderwerpen kunnen zij dat doen? En wat gebeurt er uiteindelijk met hun bijdragen?

2.3 Uitgangspunten

De input die is opgehaald vanuit de samenleving leidt tot een aantal uitgangspunten die meegenomen worden in het proces en in de warmtevisie. De uitgangspunten worden tijdens het proces meegenomen in zullen onderdeel vormen van toekomstige informatie- en besluitvorming.

Uitgangspunten startnotitie

- De warmtevisie wordt ontwikkeld op basis van **onafhankelijk onderzoek** en een **participatietraject**:
  - Alternatieven voor aardgas moeten warmte zekerheid bieden en toekomstbestendig zijn.
  - De warmtealternatieven zijn gebaseerd op bewezen technieken, te allen tijde openstaand voor innovatieve alternatieven.
  - Kennis die vanuit de samenleving wordt opgehaald.
  - De warmtevisie wordt in nauwe samenwerking met alle stakeholders uit de samenleving ontwikkeld; dat betekent dat bewoners, ondernemers, agrariërs en maatschappelijke organisaties (al dan niet georganiseerd) aan de voorzijde worden betrokken.
  - Om de participatie en samenwerking met de samenleving vorm te geven, definiëren we in vroeg stadium uitgangspunten.
- We **werken aan de toekomst en ondersteunen huidige initiatieven**: tijdens de totstandkoming van de warmtevisie blijven initiatieven gestimuleerd en ondersteund worden. We remmen huidige stappen en initiatieven vanuit samenleving niet af omdat de plannen nog niet klaar zijn.
- **Flexibele en lerende aanpak**: de stappen om te komen tot een warmtevisie is flexibel lerend proces. Hierin worden de ontwikkelingen binnen de energie- en warmtetransitie meegenomen en de ervaring die wordt opgedaan in het proces en andere trajecten binnen de gemeente Woerden.

Reeds geformuleerde uitgangspunten warmtevisie eruit?

- **Woerden wil in 2030 een CO2-neutrale gemeente zijn**, conform het de motie van 30 oktober 2014 'Duurzaam met een doel'.
- **Lokaal en gebiedsgericht:** het streven is om de warmtetransitie zoveel mogelijk lokaal te laten plaatsvinden zodat de baten lokaal worden beleefd. Opgaves worden integraal opgepakt en waar mogelijk gecombineerd met andere ingrepen in de openbare ruimte en/ of leefbaarheidsopgaven.
- **Iedereen doet en komt mee:** initiatief en (mede-)eigenaarschap van bewoners en ondernemers wordt gestimuleerd. Vanuit haar regierol zorgt de gemeente ervoor dat iedereen kan meekomen en oplossingen toegankelijk zijn voor alle bewoners en ondernemers.
- **Haalbaar en betaalbaar:** iedereen moet kunnen meedoen aan warmtetransitie; zowel voorlopers, middenmoters als achterblijvers. Investerings moeten haalbaar en betaalbaar zijn en/ of woonlastenneutraal (kosten van de investering zijn gelijk aan de vermindering van de energiekosten).

2.4 Rol en bevoegdheden gemeente

Om de warmtetransitie uit te voeren heeft de gemeente vanuit de nationale overheid een regierol gekregen. De regierol voor de gemeente in de energietransitie is groot, zowel op proces, de uitvoering en het creëren van draagvlak bij bewoners. De gemeente stuurt het proces en de organisatie aan van de warmtevisie, en later ook de warmteplannen. Daarnaast heeft de gemeente een duidelijke rol bij het borgen van publieke belangen die in meer of mindere mate door de warmtetransitie beïnvloed (kunnen) worden. De gemeente brengt partijen bij elkaar, geeft richting, bevordert onafhankelijke voorlichting en onderzoekt mogelijkheden om de overgang betaalbaar te houden. Naar verwachting krijgen gemeenten in de toekomst de aanwijsbevoegdheid om wijken, buurten en bedrijventerreinen te verplichten over te gaan op een aardgasvrij alternatief.

De gemeente vervult ook een voorbeeldrol, door de kansen van eigen vastgoed te benutten.

Tijdens het opstellen van de warmtevisie gaat de gemeente actief in overleg met andere gemeenten, de VNG en regio's om kennis te delen en te leren van elkaar.

2.5 Randvoorwaarden

Tijdens de ontwikkeling van de warmtevisie zijn een aantal randvoorwaarde van belang die geen onderdeel zijn van het proces om de warmtevisie op te stellen:

- **Informeren samenleving & communicatiestrategie:** de ervaring leert dat voordat mensen kunnen participeren ze geïnformeerd moeten zijn over de bredere context van de energietransitie. Tevens moeten de samenleving tijdig informeren over welke investeringen gemaakt kunnen worden (zgn. no-regret maatregelen²) en welke investeringen beter kunnen wachten tot evt. betere oplossingen zijn ontwikkeld.
- Dit vraagt om een **bredere informatievoorziening en communicatiestrategie**, samenhangend met andere trajecten die lopen binnen de energietransities.
- **Algemeen participatiekader:** voor de wijze waarop Woerden de participatie met de samenleving vormgeeft in de energietransitie is een algemeen kader nodig.
- **Verkennen en ontwikkelen financiële oplossingen:** de warmtetransitie vraagt om investeringen vanuit de samenleving, waarbij financiering en subsidies naar bewoners en collectieven onderdeel zijn. Naast nationale en regionale ontwikkelingen zijn hiervoor ook lokale oplossingen nodig; mede omdat hiermee lokaal eigenaarschap gestimuleerd kan worden.

---

2 No-Regret maatregelen zijn die investeringen die de samenleving kan maken met verminderd risico op betere (collectieve) warmteoplossingen in de nabije toekomst en zijn veelal investeringen in energievermindering door isolatie en energiezuinige apparatuur.

3. Opgave warmtevisie Woerden

De warmtevisie voor de gemeente Woerden zal moeten voldoen aan de volgende elementen:

- Het bevat de basisafspraken, volgorde en tempo op basis waarvan de warmteplannen gemaakt kunnen worden vanaf 2021.
- Er zijn voldoende belangen betrokken in de totstandkoming van de warmtevisie
- Het moet vastgesteld kunnen worden in 2021 door de Raad

4. Draagvlak en risico's

Draagvlak

In deze startnotitie zetten we in op een gedragen warmtevisie door in te zetten op participatie. De totstandkoming van de warmtevisie bestaat voor een groot deel uit een participatietraject waarin de warmtevisie met de stakeholders gedefinieerd wordt, waarbij toekomstige participatie met stakeholders gedefinieerd wordt.

Risico's

Participatie is geen garantie voor een gedragen warmtevisie, daarbij kunnen we niet iedereen uit de samenleving betrekken in de totstandkoming van de warmtevisie. In vroeg stadium wordt om deze reden een stakeholderanalyse en vervolgens zoveel mogelijk samengewerkt met belangengroepen die een afspiegeling zijn van alle stakeholders.

Het gros van de investeringskosten worden opgebracht door betrokkenen én de voordelen van de investeringen komen ten bate van de betrokkenen. Om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan investeren en profiteren moeten er financiële oplossingen komen. Dit wordt vanuit de gemeente op nationaal en regionaal niveau aangegeven en lokaal wordt aan financieringsconstructies gewerkt (buiten de scope van de warmtevisie).

Algemene onduidelijkheden en onzekerheden (in de media) rondom de energie- en warmtetransitie vormen een risico. Om deze reden is het informeren van de samenleving en een stevige communicatiestrategie nodig. In deze communicatiestrategie wordt tevens gekeken hoe om te gaan met het geluid van de mensen die negatief tegenover veranderingen staan, terwijl dit veelal een kleiner aandeel van de samenleving is.

De *veranderende nationale en regionalen context* is kaderstellend voor de lokale opgaf en mogelijkheden. We anticiperen hier zoveel mogelijk op in vroeg stadium en zullen dat gedurende de gehele periode blijven doen.

5. Fasering en aanpak

5.1 Aanpak

De basis van de warmtevisie is dat de alternatieven technisch haalbaar zijn en we samen met de samenleving de warmtevisie opstellen. Om dat te realiseren is de volgende aanpak voorzien. Deze wordt tussentijds herzien, bijgesteld en voorgelegd ter goedkeuring bij de raad indien noodzakelijk.

Fases	Waar gaat het over	Voorlopige datum raad
Goedkeuren startnotitie door college en delen met Stedin en GroenWest Vaststellen startnotitie door gemeenteraad		April/mei 2019
Vorbereiding	<ul style="list-style-type: none"> Organiseren regiegroep Interne projectgroep met verschillende disciplines 	
Analyse	<ul style="list-style-type: none"> Analyse van de opgave: technische status gebouwde omgeving Inventariseren bestaande en potentiële warmtevraag Inventariseren bestaande en potentiële warmtebronnen Stakeholderanalyse (inzicht doelgroepen, kenmerken wijken etc.) Spelregels participatie principes welke doelgroepen worden betrokken en met welk mandaat? Indien nodig: formuleren aanvullende/gewijzigde uitgangspunten warmtevisie 	
Informereren over analyse en inventarisatie Vaststellen, indien nodig, aanvullende uitgangspunten warmtevisie Vaststellen uitgangspunten participatie warmtevisie		Maart 2020
Definitie	<ul style="list-style-type: none"> Definiëren participatie proces warmtevisie Definiëren communicatie proces warmtevisie Zoekrichtingen warmte-alternatieven per wijk/buurt/dorp/bedrijventerrein Beoordelingscriteria formuleren op basis waarvan keuze gemaakt wordt voor welke wijken als eerste een warmteplan wordt opgesteld. 	
Informereren over zoekrichtingen warmte-alternatieven Instemmen met beoordelingscriteria fasering		Eind 2020
Vormgeving warmtevisie	<ul style="list-style-type: none"> Warmtealternatieven voor warmtevoorziening per wijk (buurt, dorp en bedrijventerrein) met daarin een overzicht van bestaande en potentiële relevante alternatieven warmtebronnen; Fasering volgorde en het tempo in aanpak; Participatie stakeholders tijdens de uitvoering van de warmtevisie en toekomstige warmteplannen & rolverdeling en spelregels; Communicatie naar de samenleving. 	
Vaststellen warmtevisie		Zomer 2021
Implementatie		Herfst 2022

Rol raad

Er wordt transparant, helder en regelmatig gecommuniceerd over mogelijkheden, stappen, afwegingen van de warmtevisie. De momenten waarop de raad geïnformeerd of om goedkeuring gevraagd worden die reeds vaststaan zijn:

1. Vaststellen startnotitie door gemeenteraad	Mei 2019
2. Informeren over analyse en inventarisatie gebouwen en energie	Maart 2020
3. Vaststellen uitgangspunten warmtevisie (indien nodig)	Maart 2020
4. Vaststellen uitgangspunten participatie warmtevisie	Maart 2020
5. Informeren over zoekrichtingen warmte-alternatieven	Eind 2020
6. Instemmen met beoordelingscriteria fasering	Eind 2020
7. Vaststellen warmtevisie	Zomer 2021

Tussentijds wordt de raad geïnformeerd en gevraagd om input te leveren indien wenselijk vanuit het proces en/ of indien zaken veranderen of ontwikkelen die voor de raad vanuit hun rol belangrijk zijn te weten.

In de analysefase wordt de uitgangspunten van de participatie binnen de warmtevisie ontwikkeld vanuit stakeholderonderzoek en in samenwerking met de reeds bekende betrokkenen uit de samenleving. Na de analysefase wordt de samenleving meegenomen vanuit de uitgangspunten participatie die vastgesteld zullen worden begin 2020.

6. Organisatie

Er wordt in de voorbereidingsfase een regiegroep gevormd met daarin:

- Gemeente
- Stedin
- GroenWest

Na de analysefase kan deze worden aangevuld met vertegenwoordigers van bewoners en ondernemers.

Gezien de integrale oplossingen die nodig zijn, is vanuit diverse disciplines kennis en ervaring nodig om te komen tot de warmtevisie; dit vergt vanuit de gemeente veel samenhang tussen teams, waarbij in eerste instantie gedacht wordt aan:

- Ruimtelijke Plannen
- Ruimtelijk Beleid & Projecten
- Vastgoed
- Realisatie en Beheer
- Wijkambtenaren
- Gebiedsgericht werken
- Sociaal Domein

7. Kosten, baten en dekking

De kosten voor het proces om te komen tot een gemeentelijke warmtevisie zijn opgenomen in de begroting van 2019 als onderdeel van de begrotingspost energietransitie.

De kosten voor 2020 en 2021 worden opgenomen in de begroting van 2020 en 2021.

8. Vervolgstappen

De raad wordt gevraagd in stemmen met de startnotitie om te komen tot een warmtevisie.

Startnotitie

Afwegingskader hernieuwbare energieopwekking

Beleidsproduct: Afwegingskader grootschalige energieopwekking

Ambtelijk opdrachtgever: F. Bots

Bestuurlijk opdrachtgever: het college van B&W, vertegenwoordigd door Tymon de Weger, wethouder energie

Beleidsmedewerker: K. Beek

Inhoud:

1. Aanleiding en huidige situatie
2. Gewenste situatie en urgentie
3. Beleidsopdracht
4. Draagvlak en risico's
5. Globale aanpak
6. Organisatie
7. Kosten, baten en dekking
8. Vervolgstappen

Deze startnotitie is goedgekeurd door:

Ambtelijk opdrachtgever:

Bestuurlijk opdrachtgever:

Beleidsmedewerker:

F. Bots
22-3-2019

T. de Weger
22-3-2019

K. Beek
22-3-2019

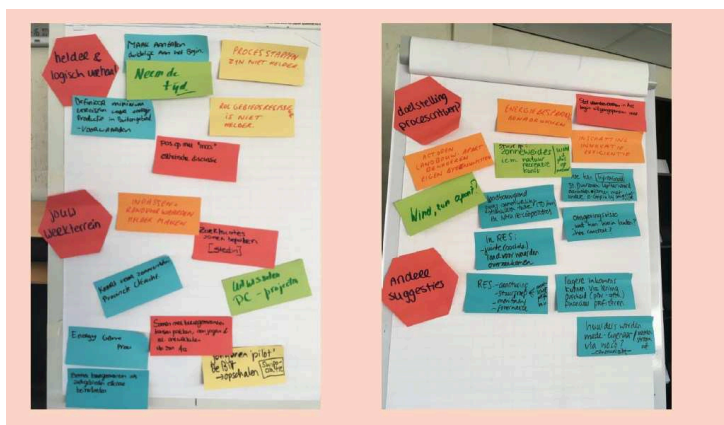
1. Aanleiding en huidige situatie

Vanuit het concept klimaatakkoord komt er een opgave op Woerden af om productie van hernieuwbare energie te gaan herbergen, waarbij gevraagd wordt om keuzes te baseren op lokale belangenafweging en lokaal draagvlak. Deze opgave komt voort uit de landelijke afspraak in het concept Klimaatakkoord om te komen tot "Regionale Energiestrategieën". Dit is geen vrijblijvend proces. Woerden neemt heft in eigen handen door een eigen lokaal afwegingskader voor grootschalige energieopwekking te ontwikkelen. Met het opstellen van een afwegingskader voor grootschalige energieopwekking geeft de gemeente ook invulling aan de afspraken in het coalitieakkoord. De gemeente ontvangt veel vragen over de mogelijkheid van grootschalige opwekking in de gemeente. Het college heeft daarom in november 2018 besloten dat er geen vergunningaanvragen voor grootschalige energieopwekking in behandeling worden genomen totdat het afwegingskader voor grootschalige energieopwekking is vastgesteld door de raad.

Op 13 december 2018 is de raad bijeen gekomen om vooraf input mee te geven voor de startnotitie om te komen tot een afwegingskader grootschalige energieopwekking en voor de startnotitie voor het ontwikkelen van een gemeentelijke warmtevisie. Er is afgesproken deze twee startnotities ter besluitvorming naar de raad te sturen. Dit document betreft de startnotitie afwegingskader Grootschalige Energieopwekking. De startnotitie gemeentelijke warmtevisie wordt separaat behandeld (19.004512).

Het ontwikkelen van grootschalige energieopwekking in de gemeente Woerden heeft een grote impact op de omgeving en dus is participatie van belanghebbenden onontbeerlijk bij het maken van keuzes. Deze startnotitie grootschalige energieopwekking beschrijft de wijze waarop de samenleving betrokken wordt, de kaders waarbinnen de samenleving kan meepraten en welke rol de raad krijgt.

In deze startnotitie is de input meegenomen die is meegegeven vanuit de samenleving. In augustus en september 2018 zijn 3 werksessies georganiseerd binnen de gemeente en 2 werksessies gehouden met o.a. Duurzaam Woerden, Actiecomité Laat Woerden niet Zakken, Natuur en Milieufederatie Utrecht, provincie Utrecht, het Waterschap, de commissie Ruimtelijke kwaliteit en Erfgoed, Stedin, GroenWest en buurgemeenten. Bij de externe sessies waren ook vertegenwoordigers van bewonersorganisaties en ondernemersorganisaties aanwezig die op persoonlijke titel hun kennis en ervaring hebben ingebracht en met. Tevens is de ervaring vanuit de verkenning van het Schilderskwartier naar een gasvrije wijk meegenomen.

Woerdense aanpak

Woerden gaat de komende jaren daadkrachtig en participatief aan de slag om een CO₂-neutrale gemeente te zijn.

- Onder leiding van een nieuw college is Woerden daadkrachtig en met visie op weg een CO2 neutrale gemeente te worden. Daarbij is de mens de maat der dingen en streeft het college naar vertrouwen en wederkerigheid.
- De Woerdense aanpak kenmerkt zich door de nadruk op participatie. Vertrouwen en betrokkenheid van iedereen is nodig om de energie- en warmtetransitie een succes te maken. Daarbij wil de gemeente wederkerig samenwerken met bewoners en ondernemers met de intentie langdurige en goede relaties op te bouwen.
- De transitie naar hernieuwbare energieopwekking wordt zichtbaar in de leefomgeving. Het is dus van belang dat het proces om bewoners en ondernemers te betrekken zorgvuldig plaatsvindt.

Genoemde beleidsstukken

[Coalitieakkoord 2018-2022 - Duurzaam en daadkrachtig midden in de samenleving \(excl. presentaties\)](#)

Raadsinformatiebrief: [18r.00748 rib Energietransitie](#)

Het afwegingskader grootschalige energieopwekking heeft raakvlakken met verschillende beleidsterreinen, zoals het huidige ruimtelijk beleid, bescherming cultuurlandschap en ruilverkaveling van agrarische grond. Ook heeft het raakvlakken met ontwikkelingen in aangrenzende gebieden, zoals omgevingsagenda Lopikerwaard, en de discussie over bodemdaling in relatie tot bedrijfsvoeringsproblemen voor agrariërs. Dergelijke projecten en beleid zullen bij het opstellen van afwegingskader voor grootschalige energieopwekking betrokken worden.

Breder landelijk en regionaal beleid waarmee het afwegingskader grootschalige energieopwekking samenhangt wordt benoemd in de bijlagen. Het concept Klimaatakkoord, de regionale energie strategie en de aankomende Nationale Omgevingsvisie geven kaders waarop nu al geanticipeerd kan worden. Het afwegingskader grootschalige energieopwekking zal worden verankerd in omgevingsplannen.

2. Gewenste situatie en urgentie

Doel en afbakening

Dit procesvoorstel heeft als belangrijkste doelen

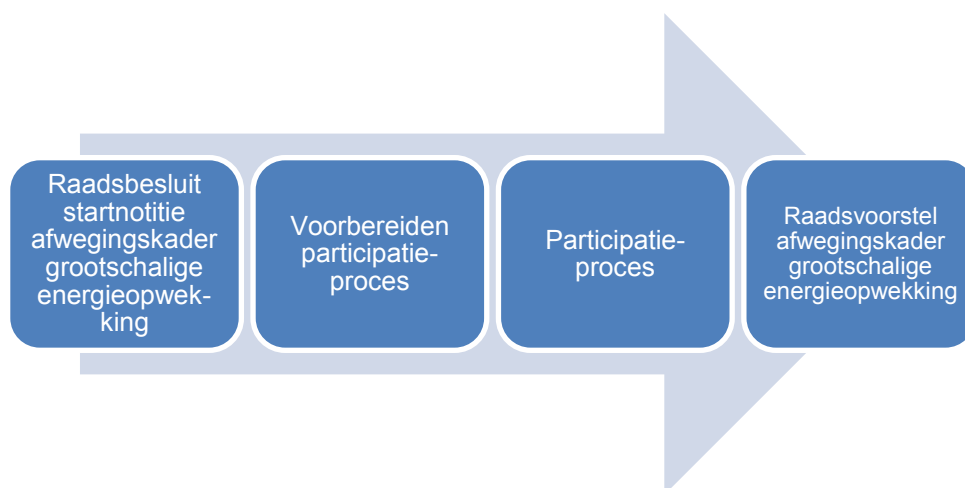
- Inzicht geven in de stappen om te komen tot een technisch inhoudelijk onderbouwde en door de samenleving gedragen afwegingskader voor grootschalige energieopwekking.
- Helderheid voor de raad over het proces: wanneer is er welke besluitvorming nodig en waar kan bijgestuurd worden.
- Uitleg aan bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over welke inbreng zij kunnen hebben tijdens het opstellen van het afwegingskader grootschalige energieopwekking.

Een extra doelstelling is om de samenhang met de Regionale Energie Strategie uit te werken.

Dit document beschrijft een stappenplan voor de totstandkoming van een afwegingskader voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking op het grondgebied van de gemeente Woerden. In de totstandkoming van dit afwegingskader zullen verschillende belangen verwerkt worden. Deze startnotitie beoogt een zorgvuldige en zo volledig mogelijke belangenafweging met stakeholders mogelijk te maken.

Het afwegingskader voor grootschalig hernieuwbare energieopwekking is nodig om de CO2 uitstoot in Woerden te verminderen, om de regionale opgave ruimtelijk in te passen en om de vergunningverlening voor projecten adequaat vorm te geven.

Figuur 1 geeft het stappenplan voor het opstellen van het afwegingskader grootschalige energieopwekking weer. De samenhang met de regionale energiestrategie staat weergegeven in bijlage 19.006354.

Figuur 1 Globaal stappenplan voor opstellen afwegingskader grootschalige energieopwekking

Opgave opwekking van CO₂ neutrale elektriciteit in Woerden

Vanuit het concept landelijk Klimaatakkoord komt er een opgave op gemeenten af om productie van hernieuwbare energie te gaan herbergen. Het gaat landelijk om 42 TWh in 2030, waarvan 35 TWh grootschalig en 7 TWh kleine zonnestroominstallaties op daken. Deze opgave wordt via zogenaamde regionale energiestrategieën ingevuld. Hierin geeft iedere regio aan welk deel van de nationale opgave voor 2030 zij gaat realiseren.

De hoeveelheid duurzame elektriciteit die in Woerden minimaal moet worden opgewekt in 2030 is afhankelijk van het definitieve bod van de regionale energiestrategie RES-U16 aan het rijk en van de afspraken over de verdeling van dit bod over de regio. De opgave vanuit de regionale energie strategie moet met grootschalige hernieuwbare energieopwekking worden ingevuld. In het coalitieakkoord van Woerden is aangegeven dat alle vormen van grootschalige duurzame energieopwekking worden onderzocht. Bij zon heeft plaatsing op gebouwen prioriteit. Landbouwgrond is nodig voor voedselvoorziening. Het is echter niet uit te sluiten dat er een restopgave blijft die buiten de rode contour ingevuld moet worden m.b.v. bijvoorbeeld energieteelten, zonnevelden, windmolens of diepe geothermie. Een eerste indicatie van de opgave is te zien in onderstaande tabellen. Tabel 1 geeft de verwachte omvang weer van de opgave die volgt uit de regionale energie strategie. Dit is een inschatting, de daadwerkelijk omvang van de opgave hangt af van het definitieve bod van de regio aan het rijk. Meer informatie over de totstandkoming hiervan komt in de startnotitie regionale energiestrategie U16, die de raad in het 3^e kwartaal ontvangt (uitgaande van ondertekening van het concept nationaal klimaatakkoord in mei).

Tabel 1: indicatie van mogelijke pakketten hernieuwbare elektriciteitsproductie opgave RES-U16 voor 2030

Mogelijke pakketten	Zonder biomassa	Zonder wind	Zonder grootschalige zon
Benodigd in 2030 (in 1.000 MWh)	70 – 220	70 – 220	70 – 220
Windmolens (3 MW)	3 -10		5 – 20
Grootschalige zon ¹ (ha)	35 – 160	55 – 200	
Zonnedaken ² (aantal)	7.089	7.089	7.089
Biomassa (ha)		150 – 900	150 – 600
Kleine wind ³ (aantal)	25 – 75	50 – 100	25 – 75

¹ Grootschalige zon betreft zowel zon op bedrijfsdaken als zon in veldopstelling.

² Zonnedaken betreft het aantal kleinschalige installaties op woonhuizen. Plaatsing van zonnepanelen op alle woningen in Woerden scheelt ongeveer 7 windmolens, 80 hectare zonneveld, 600 hectare biomassa of 3.800 kleine windmolens.

³ Kleine wind betreft windmolens met een maximale rotordiameter van 20 meter. Dit is groter dan de huidige bestemmingsplannen toestaan.

In tabel 1 zijn drie pakketten doorgerekend. In alle drie de pakketten is ervan uitgegaan dat Woerden haar aandeel in de 7 TWh voor zonnedaken weet te realiseren. De andere drie pakketten geven een orde van grootte weer van het aantal windmolens, hectare grootschalige zonne-energie (bedrijfsdaken en veldopstelling) en biomassa er nodig is om de benodigde duurzame elektriciteit op te wekken. Waarbij per pakket een grootschalige opwektechniek uitgesloten is, om een beeld te geven van het effect daarvan op de benodigde overige opwektechnieken.

Meegegeven uitgangspunten voor ontwikkeling afwegingskader

Uitgangspunten vanuit het college

In het afwegingskader zal worden beschreven op welke wijze Woerden wil omgaan met initiatieven voor grootschalige energieopwekking. In de [raadsinformatiebrief Energietransitie](#) heeft het college aangegeven dat de gemeente Woerden een zo groot mogelijk deel van de opgave wil realiseren binnen de rode contouren, bijvoorbeeld door zonnepanelen op het dak van gebouwen.

Grootschalige hernieuwbare energieprojecten hebben vaak een grotere (ruimtelijke) impact. Het college wil daarom vooraf voorwaarden gaan stellen voor eventuele realisatie hiervan. Deze voorwaarden kunnen bijvoorbeeld ruimtelijk van aard zijn (bijvoorbeeld zichtlijnen of effect op ecologie), of technisch (welke bandbreedte per techniek willen we tot 2030 binnen de gemeentegrenzen), maar ze kunnen ook gaan over lokaal eigenaarschap (door wie en hoe wordt er geprofiteerd van een project). De gemeente wil deze voorwaarden samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen opstellen. Het participatie en inspraakproces wordt vormgegeven volgens de participatie- en inspraakverordening van Woerden. De voorwaarden worden vastgelegd in het afwegingskader grootschalige energieopwekking, dat door de raad zal worden vastgesteld.

Uitgangspunten vanuit gesprek met samenleving en stakeholders in 2018

In een aantal werksessies is input gegeven op het stappenplan voor de ontwikkeling van een afwegingskader grootschalige energieopwekking. De verslagen hiervan worden betrokken bij het ontwikkelen van het afwegingskader grootschalige energieopwekking. Belangrijke punten uit de werksessies zijn het betrekken en ontzorgen van bewoners, agrariërs en andere ondernemers, aandacht voor slimme functiecombinaties en innovaties en eisen stellen aan energieprojecten met betrekking tot ecologie.

Punten vanuit gemaakt op raadsavond op 13 december 2018.

Op de raadsavond van 13 december hebben raadsleden zich uitgesproken over belangrijke uitgangspunten bij de totstandkoming van het afwegingskader grootschalige energieopwekking. Dit zijn onder andere:

- Tijdens het proces open blijven staan voor alle mogelijke technische alternatieven, die haalbaar en betaalbaar zijn.
- Tijdens het proces lopende initiatieven blijven faciliteren, zoals bewoners en ondernemers die willen verduurzamen.
- Bewoners, agrariërs en andere bedrijven bepalen mede het afwegingskader en zijn dus aan de voorzijde betrokken bij het ontwikkelen ervan. Dat geldt specifiek voor Duurzaam Woerden, Wijkplatforms en bedrijfsverenigingen.
- Er wordt duidelijk en regelmatig gecommuniceerd over mogelijkheden, stappen, afwegingen en consequenties van keuzes.
- Er moet aandacht zijn voor belang van behoud van historische waarden van het cultuurlandschap. Stichting Groene Hart hoort daarom betrokken te worden.
- Er moet aandacht zijn voor tempoverschillen in gemeentelijke, regionale en nationale processen.
- Er is geen ruimte voor olie- of gaswinning.

3. Beleidsopdracht

Omschrijving eindresultaat

Het te ontwikkelen afwegingskader zal moeten voldoen aan de volgende elementen.

- Het moet vastgesteld kunnen worden door de raad in het juni 2020.
- Het gaat uit van 4 jaarlijkse evaluatie en vaststelling door de raad.
- De meegegeven uitgangspunten dienen opgenomen te zijn in het afwegingskader.
- Het afwegingskader grootschalige energieopwekking biedt handvatten om energieopwekking integraal mee te wegen bij het opstellen van omgevingsplannen.
- Het afwegingskader bevat ruimtelijke eisen aan en wensen voor energieprojecten, bv. ten aanzien van de effecten op ecologie en cultuurlandschap.
- Het afwegingskader bevat mogelijk eisen en wensen aan projecten op gebied van techniek, participatieproces bij totstandkoming van projecten en lokaal eigenaarschap.
- Het afwegingskader grootschalige energieopwekking moet kunnen dienen als onderbouwing voor vergunningverlening van toekomstige aanvragen voor hernieuwbare energieprojecten.
- Tijdens het formuleren van het afwegingskader wordt de omvang van de opgave afgestemd met de ontwikkeling van de regionale energiestrategie RES-U16.

Adequate stimulans ontwikkeling zonne-energie op daken

Vanuit de komende Nationale Omgevingsvisie en vanuit de Motie Zonneladder (zie bijlage) wordt er vanuit het Rijk waarschijnlijk op aangestuurd om de ontwikkeling van zonne-energie op daken te stimuleren als voorkeursrichting. Het verdient aanbeveling om in het afwegingskader de daken te betrekken als potentiële ruimte voor opwekking. Projecten op (zakelijke) daken tellen mee in de opgave voor de regionale energiestrategie.

Procesaanpak uitgangspunten

De procesaanpak is gericht op

- Het komen tot gedragen kaders.
- Betrekken van belanghebbende stakeholders per deelonderwerp.
- Onderzoeken van belangen lokaal, regio, provinciaal en landelijk.
- Het daadwerkelijk kunnen afwegen van belangen met stakeholders binnen mogelijkheden van tijd en budget van gemeente en stakeholders.
- Transparante communicatie over stappen en keuzen.
- Tijdens de ontwikkeling van afwegingskader in gang houden van “no-regret” projecten voor energieopwekking, zoals het ontwikkelingen van zonne-energie op daken.

Stakeholderanalyse uitgangspunten

Bij de start van proces wordt een stakeholderanalyse gedaan. Belanghebbenden kunnen ofwel profijt hebben van duurzame energieprojecten ofwel last, of vertegenwoordigen een algemeen belang, zoals natuurbelang. Alle (soorten) belanghebbenden kunnen worden betrokken, waarbij de door de raad meegegeven uitgangspunten als basis dienen.

4. Draagvlak en risico's

De energietransitie komt nu op de samenleving af. Het is voor de meeste stakeholders nog niet duidelijk wat dit gaat betekenen voor hun leefomgeving. Tijdens het proces om te komen tot een afwegingskader zal vaak onduidelijkheid ervaren worden bij stakeholders over wat nu de omvang en het karakter is van de opgave, en wat dat vervolgens betekent voor individuele burgers, ondernemers of de Woerdense samenleving als geheel. Er is daarom een heldere beschrijving nodig van de

noodzaak en de omvang van de opgave, een heldere communicatiestrategie nodig en neutrale informatievoorziening. Hiervoor moet voldoende tijd genomen worden.

Komen tot draagvlak voor hernieuwbare energieopwekking in het landschap is een centrale doelstelling in het afwegingskader. Een stakeholdersanalyse, het goed betrekken van stakeholders en het transparant informeren op inhoud en procesvoortgang is daarom een essentieel onderdeel van dit procesvoorstel. Hierbij is het van belang om onderscheid te maken tussen stakeholders die baat en belangen hebben versus stakeholders die mogelijk last ervaren. Beiden krijgen een rol in het proces. Een adequaat stakeholderproces vraagt tijd en professionaliteit. Hier wordt rekening mee gehouden in aanpak, planning en begroting.

Het ontwikkelen van energieopwekking in het landschap en mogelijk op landbouwgrond roept veel discussie op, nationaal en lokaal. Dit leidt vaak tot dominante rol van expliciete voorstanders en tegenstanders. Het goed informeren van de middengroep die ook een grote stem vertegenwoordigd, is van groot belang. Zij weten vaak nog niet wat er aan de hand is en wat zij ervan vinden. De aandacht gaat dus naar constructieve gesprek met deze middengroep, naast betrokkenen met een sterke mening. Dit gesprek gaan we lokaal goed voeren. Een goede belangenafweging die tot kaders moet leiden zal ook een professionele procesbegeleiding vragen. Hiervoor zal worden gezorgd.

Marktpartijen zullen tevens onduidelijkheid kunnen gaan ervaren over wat Woerden wil en hierover kan onrust ontstaan. Als er wel helderheid ontstaat over toegestane locaties, ontstaat mogelijk grondspeculatief gedrag. Dit moet voorkomen worden. Als het gaat om zoekgebieden wordt dus de voorkeur gegeven aan het definiëren van gebieden waar niet ontwikkeld mag worden, en de beschrijving van zoekgebieden ruim te houden.

Er is ook een risico dat belangenafweging leidt tot een onmogelijke oplossing voor de opgave. Het is een bekend gegeven dat er veel meningen en gevoelens leven bij vraagstukken rond energietransitie. Deze aanpak gaat er echter van uit dat Woerden vanuit landelijke en Woerdense ambities hernieuwbare energieprojecten zullen moeten gaan accommoderen. Dat uitgangspunt is en zal niet door iedereen worden gedragen. Het procesaanpak laat ruimte voor veel verschillende meningen, en zal tegelijkertijd moeten leiden tot een eindresultaat, zijnde een afwegingskader. De inhoud van dit kader wordt op basis van participatie vormgegeven.

5. Globale aanpak

Fases		Voorlopige einddata
Definitiefase	<ul style="list-style-type: none"> • Goedkeuren startnotitie door opdrachtgevers/college • Goedkeuren startnotitie door gemeenteraad • Informeren samenleving over stappenplan voor opstellen afwegingskader grootschalige energieopwekking. 	April 2019
Vorbereiding	<ul style="list-style-type: none"> • Projectteam + regiegroep formeren • Omschrijving varianten van de energie opgave: <ul style="list-style-type: none"> ○ Mogelijke technieken. ○ Ruimtebeslag per techniek. ○ Eerste indicatie van bandbreedte hoeveelheid opwek per techniek op basis van opgave vanuit concept klimaatakkoord voor 2030. • Definiëren nodige expertise inhuur. • Stakeholderanalyse uitvoeren. • Beschrijving participatie- en communicatiestrategie brede Woerdense samenleving. Deze wordt opgesteld op basis van de participatie- en inspraakverordening van de gemeente Woerden en vastgesteld door het college. • Beleidsscan naar mogelijke voorwaarden voor energieprojecten, zoals: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ruimtelijk: bv. natuur- en landschapsinpassing, effect op ecologie, effect op cultuurhistorische waarden. ○ Technisch, zoals maximale omvang per project, bandbreedte voor inzet per techniek. 	Zomer 2019 tot voorjaar 2020
Gemeenteraad: Informeren over uitkomsten stakeholderanalyse Bespreken dilemma's o.b.v. technische bandbreedte bod Besluiten over uit te werken eisen en wensen aan energieprojecten		September 2019
Uitwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Benadering stakeholders • Betrekken brede Woerdense samenwerking • Uitwerken voorwaarden aan energieprojecten met stakeholders, zowel eisen als wensen. • Uitwerken hoeveelheid in 2030 op te wekken duurzame elektriciteit en bandbreedte per techniek. • Juridische toets van met stakeholders samen geformuleerde uitgangspunten en kaders, zowel de eisen als de wensen. 	September 2019 tot maart 2020
Verwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente verwerkt uitkomsten participatieproces tot ontwerp afwegingskader grootschalige energieopwekking. • Juridische toets van afwegingskader grootschalige energieopwekking. 	Maart/mei 2020
Ontwerp afwegingskader publiceren met zienswijze procedure		Mei/juni 2020
Gemeenteraad: Vaststelling afwegingskader met zienswijze procedure.		September 2020

6. Organisatie

Er wordt in de voorbereidingsfase een regiegroep gevormd met daarin:

- Gemeente
- Stedin

Na de analysefase kan deze worden aangevuld met vertegenwoordigers van bewoners en ondernemers.

Gezien de integrale oplossingen die nodig zijn, is vanuit diverse disciplines kennis en ervaring nodig om te komen tot het afwegingskader grootschalige energieopwekking; dit vergt vanuit de gemeente veel samenhang tussen teams, waarbij in eerste instantie gedacht wordt aan: Ruimtelijke Plannen

- Ruimtelijk Beleid & Projecten
- Vastgoed
-

7. Kosten, baten en dekking

De kosten voor het proces om te komen tot een gemeentelijke warmtevisie en het proces om te komen tot een afwegingskader grootschalige energieopwekking zijn opgenomen in de begroting van 2019 als onderdeel van de begrotingspost energietransitie.

De kosten voor 2020 en 2021 worden opgenomen in de begroting van 2020 en 2021.

8. Vervolgstappen

De Raad wordt gevraagd

- Deze startnotitie vast te stellen.
- In september kennis te nemen van de stakeholder analyse en eventuele dilemma's die voortkomen uit de eerste bepaling van de omvang van de opgave en de mogelijke mix van opwekkingstechnieken.
- In september 2019 vast te stellen welke voorwaarden aan energieprojecten tijdens het participatieproces uitgewerkt dienen te worden.
- In september 2020 het afwegingskader grootschalige energieopwekking vast te stellen.

Bijlage landelijke ontwikkelingen

Concept Klimaatakkoord en Regionale Energiestrategie

Het nationale concept Klimaatakkoord (via de Regionale Energiestrategie, afgekort RES) en het actieplan Woerden CO2 neutraal 2030 vragen om een afwegingskader voor toestaan, afwijzen en/of stimuleren van energieopwekking op grond en dak.

Medio oktober/november 2019 wordt een concept RES verwacht en begin 2020 wil het College het afwegingskader vaststellen. Een definitief RES moet naar verwachting in mei 2020 ingediend zijn bij het Rijk.

Vergunningverlening voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking moet volgens het concept Klimaatakkoord plaatsvinden tot uiterlijk 2024, op basis van uitkomst van de RES.

Beschrijving Opgave RES

Vooralsnog is het landelijk doel dat in 2030 75% van de elektriciteitsvraag in Nederland met hernieuwbare bronnen moet worden opgewekt. Een aandeel van 42 TWh, zal opgewekt moeten worden door hernieuwbare bronnen op land (inclusief dakgebonden projecten). Dit is onderverdeeld in 7 TWh kleinschalige zonnedaken (zoals bij huishoudens) en 35 TWh hernieuwbaar op land (grotere projecten vanaf 15 kW) Ruimtelijke inpassing en maatschappelijke betrokkenheid worden georganiseerd via de Regionale Energiestrategie. Er zijn daarom 30 regio's vormgegeven (zogenaamde RES regio's). De raad heeft hierover raadsinformatiebrief [18R.00623](#) ontvangen (Regionale Energiestrategie U10). De opgaaf voor opwekking van de gewenste hernieuwbare elektriciteit wordt in het concept Klimaatakkoord als volgt bepaald:

- Totaal zal in Nederland 42 TWh in het jaar 2030 opgewekt moeten worden met hernieuwbare energieopwekking op land, waarvan 7 TWh kleinschalig zon (zonnepanelen bij kleinverbruikers zoals huishoudens).
- Bij meer productie van kleinschalig zon mag dat meetellen voor de 35 TWh hernieuwbaar op land.
- Alle projecten vanaf 15 kW tellen mee, ook dakgebonden projecten
- Alle bestaande projecten tellen mee
- De opgaaf is techniekneutraal: die keuze maakt men binnen de RES
- Er is geen opgaaf op RES niveau geformuleerd: elke RES- regio ontwikkelt een eigen aanbod in twee fases: zes maanden na totstandkoming Nationaal Klimaatakkoord een concept aanbod en 12 maanden een definitief bod (na vaststelling raad). Het Rijk doet na het concept aanbod de analyse of alle RES aanbiedingen bij elkaar tot 42 TWh optellen en zal verzoek tot aanpassing doen indien nodig.

Het nationale concept Klimaatakkoord (via de Regionale Energiestrategie, afgekort RES) en het actieplan Woerden CO2 neutraal 2030 vragen om een afwegingskader voor toestaan, afwijzen en/of stimuleren van energieopwekking op grond en dak.

Nationale Omgevingsvisie

Medio 2019 wordt een Nationale Omgevingsvisie vastgesteld in de Tweede Kamer, deze omgevingsvisie gaat naar verwachting uitspraken doen over de voorkeur voor ruimtelijke planning met betrekking tot de energietransitie. De voorbereiding hiervan is gaande. Een [kabinetsperspectief](#) hiervoor is al gepubliceerd.

Motie Zonneladder

De [motie Zonneladder](#), aangenomen in Tweede Kamer in september 2018, zal binnenkort beantwoord worden. Deze motie stelt dat

- in samenspraak met decentrale overheden een zonneladder op te stellen voor de inpassing van zonne-energie, die als nationaal afwegingskader kan worden benut bij het opstellen van regionale energiestrategieën, zodat primair onbenutte daken en terreinen worden benut en landbouw en natuur zo veel mogelijk worden ontzien;
- hierbij de landbouwsector, de zonne-energiesector en netbeheerders te betrekken;
- deze sturingsinstrumenten voor ruimtelijke inpassing en participatie conform de systematiek van de Omgevingswet te verankeren in rijksbeleid (bijvoorbeeld de NOVI) en waar nodig ook regelingen aan te passen die belemmerend werken, zodat daken beter kunnen worden benut voor het opwekken van zonne-energie en zo nodig hier ook met decentrale overheden afspraken over te maken.

RAADSBESLUIT
19R.00159

Agendapunt:

Onderwerp: Startnotitie gemeentelijke warmtevisie

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het voorstel d.d. 26 maart 2019 van:
- burgemeester en wethouders

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

b e s l u i t:

de startnotitie gemeentelijke warmtevisie vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn
openbare vergadering, gehouden op

De griffier,

De voorzitter,

drs. M.J.W. Tobeas

V.J.H. Molkenboer

RAADSBESLUIT
19R.00160

Agendapunt:

Onderwerp: Startnotitie afwegingskader grootschalige energieopwekking

---

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het voorstel d.d. 26 maart 2019 van:
- burgemeester en wethouders

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

b e s l u i t:

de startnotitie afwegingskader grootschalige energieopwekking vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn
openbare vergadering, gehouden op

De griffier,

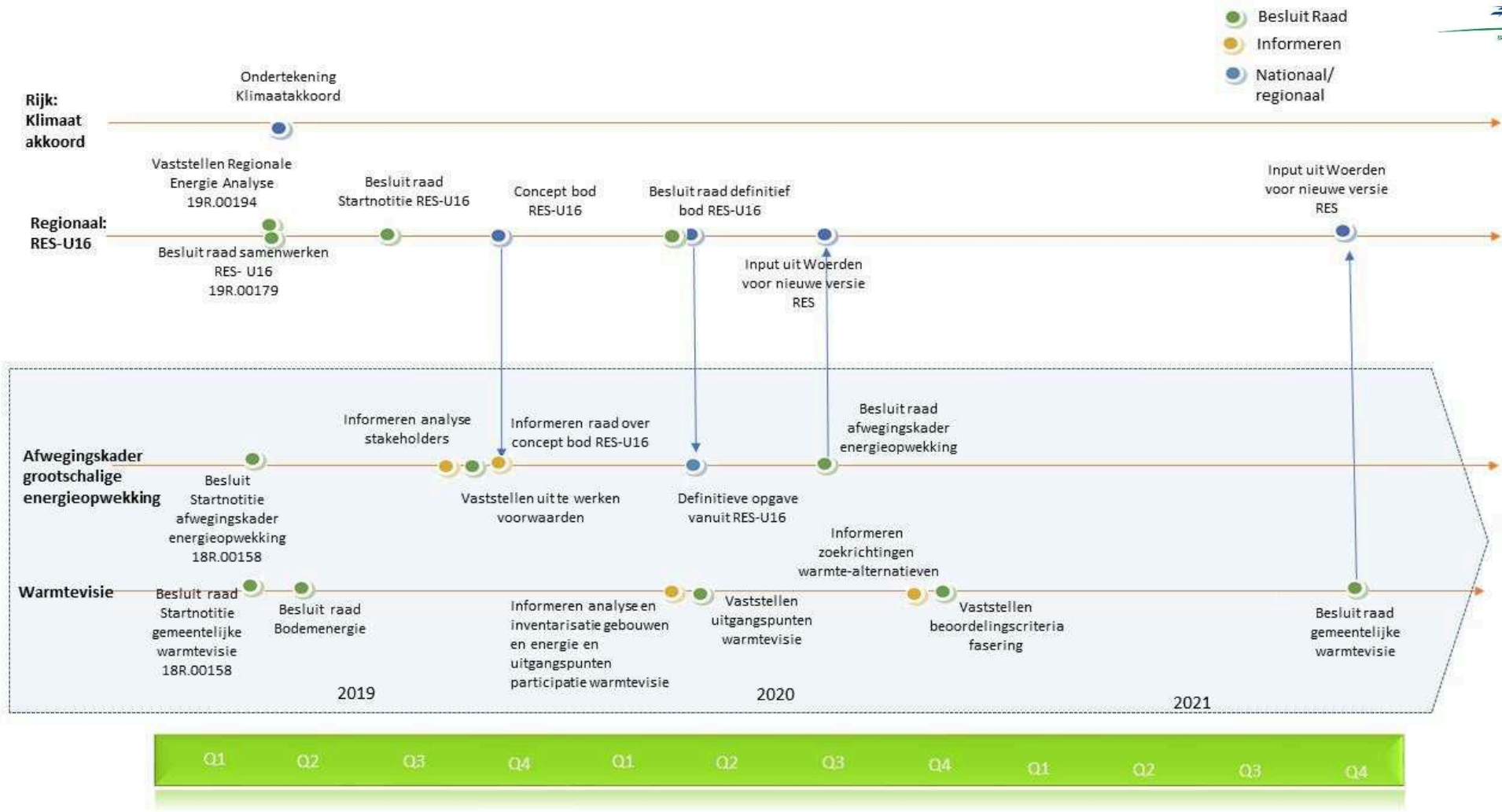
De voorzitter,

drs. M.J.W. Tobeas

V.J.H. Molkenboer

Stappenplan energietransitie Woerden, versie 22 maart 2019

Toelichting stappenplan energietransitie

In deze toelichting worden de belangrijkste processen kort toegelicht. De planning die is weergegeven bij het stappenplan is indicatief. Het gaat om complexe processen met grote belangen, waardoor vertraging kan ontstaan. Het stappenplan wordt bij toekomstige raadsvoorstellen over de energietransitie aangepast aan de nieuwste inzichten.

Rijk. Klimaatakkoord

Nationaal is in het coalitieakkoord de ambitie geformuleerd om de CO2 emissie in 2030 met 49% te verlagen ten opzichte van 1990. In de concept klimaatwet wordt dit percentage verhoogd naar 55%. Het kabinet heeft bedrijven en organisaties gevraagd om antwoord te geven op de vraag hoe dit bereikt kan worden. Het concept klimaatakkoord bevat dus nationale afspraken die de partijen ook zelf willen nakomen.

In december is het concept nationaal klimaatakkoord gepresenteerd. De verwachting is dat het concept nationaal klimaatakkoord in mei 2019 getekend wordt.

Regionale Energie Strategie

In het concept nationaal klimaatakkoord is een belangrijke rol weggelegd voor gemeenten als het gaat om het realiseren van de doelen voor de gebouwde omgeving en duurzame elektriciteitsopwekking (bv. zonne-energie, windenergie, aardwarmte, biomassa en biogas).

In het concept nationaal klimaatakkoord staat dat het behalen van de doelstellingen voor de gebouwde omgeving en elektriciteit een gezamenlijke taak is van rijk, provincie, waterschappen en gemeenten. Gemeenten, provincies en waterschappen organiseren zich in regionaal in een regionale energie strategie om invulling te geven aan de doelstelling.

De raad heeft en houdt zeggenschap tijdens de vorming en totstandkoming van de regionale energiestrategie. Het college voorziet de volgende momenten waarop de raad wordt geïnformeerd over om een besluit gevraagd zal worden:

Afwegingskader grootschalige opwek

Het ontwikkelen van grootschalige energieopwekking in de gemeente Woerden heeft een grote impact op de omgeving en dus is participatie van belanghebbenden onontbeerlijk bij het maken van keuzes. De startnotitie grootschalige energieopwekking beschrijft de wijze waarop de samenleving betrokken wordt, de kaders waarbinnen de samenleving kan meepraten en welke rol de raad krijgt.

Aan het eind van het proces wordt het afwegingskader via de zienswijzeprocedure vastgesteld door de raad.

Gemeentelijke warmtevisie

De gemeentelijke warmtevisie is een overkoepelend transitieplan voor warmte dat zal beschrijven hoe Woerden de overgang naar CO2 neutrale warmtevoorziening wil vormgeven. Het is een visie op de opgave in de gemeente en gaat in op kansen, prioriteiten, afwegingen en criteria die gezamenlijk belangrijk gevonden worden. Het geeft inzicht in de gedeelde wensen, keuzes en afwegingen en manieren om de transitie betaalbaar te houden voor iedereen. Het beschrijft ook de benodigde rollen en mogelijke samenwerkingen in de gemeente en in de regio.

De startnotitie warmtevisie Woerden geeft inzicht in het proces waarmee samen met de samenleving en de gemeenteraad een warmtevisie wordt geformuleerd.

De warmtevisie is na goedkeuring door de raad de basis voor verdere uitwerkingen van warmteplannen per wijk waarin per wijk zal worden beschreven hoe de gebouwde omgeving kan overstappen op duurzame warmte. De warmtevisie wordt na goedkeuring door de raad ook ingebracht in de regionale energie strategie.